

Nr. RI16.0084 (2016)

Betreft: Stand van zaken erfgoed

Aan de leden van de Gemeenteraad

In de raadscommissie Stadsontwikkeling en -Beheer van 20 juni jl. stond een presentatie 'stand van zaken Erfgoed' op de agenda. Door uitloop van de behandeling van de agendapunten is afgesproken informatie over de 'stand van zaken erfgoed' middels een raadsinformatiebrief aan alle raadsleden toe te zenden.

Aanleiding

Op het gebied van cultureel Erfgoed zijn een aantal ontwikkelingen aan de orde waarover we u willen informeren. Zo is per 1 juli jl de Erfgoedwet in werking getreden en zal naar verwachting in 2019 de Omgevingswet van kracht worden. Beiden hebben betekenis voor ons huidige erfgoedbeleid. Daarnaast heeft de raad in april 2016 de Visie Cultuur vastgesteld. In de Visie wordt een verbinding gelegd met het cultureel erfgoed van Den Helder. Het erfgoed van Den Helder is immers bepalend voor de eigenheid van Den Helder als Stad aan Zee met een historisch maritiem verleden. Een belangrijk onderdeel van de cultuur van Den Helder. De uitwerking van dit onderwerp moet nog plaatsvinden. Tenslotte is het huidige erfgoedbeleid en de monumentenlijst verouderd. Graag informeren wij u over de Erfgoedwet, Omgevingswet en onze vervolgstappen.

Wat is cultureel Erfgoed?

Erfgoed kan in het kort worden omschreven als 'onze erfenis van het verleden, waarmee we vandaag leven en wat we willen doorgeven aan generaties na ons' (definitie Unesco). Erfgoed is dus onderdeel van onze hedendaagse samenleving. We vinden het belangrijk en van waarde. Het heeft een geschiedenis of een verleden. De samenleving bepaalt daarbij wat bewaard wordt en wat niet, vandaar *cultureel* erfgoed.

Cultureel erfgoed bestaat uit *materieel* erfgoed, zoals gebouwen, scheepswrakken, havens, dijken, verdedigingslinies, landschappen. Maar ook archeologische vondsten, het gemeentelijk kunstbezit en attributen en voorwerpen in het Marinemuseum en Reddingmuseum. Tot slot is er *immaterieel* erfgoed zoals verhalen, tradities, liederen en dialecten.

Erfgoedwet

De nieuwe erfgoedwet gaat primair over het aanwijzen (duiding) van te beschermen cultureel erfgoed: roerend (cultuurgoederen en verzamelingen) en onroerend (monumenten en archeologie).

De erfgoedwet harmoniseert en bundelt een zestal wetten en regels, waaronder de Monumentenwet 1988 en de Wet tot behoud van cultuurbezit. De Monumentenwet is per 1 juli 2016 vervallen. Een deel van de wet is op deze datum overgegaan naar de Erfgoedwet. Het deel dat betrekking heeft op de besluitvorming in de fysieke leefomgeving gaat over naar de Omgevingswet, wanneer deze in 2019 in werking treedt.

Nieuw in de Erfgoedwet zijn de bepalingen die regelen dat

- het college cultuurgoederen en verzamelingen in hun bezit of aan hun zorg toevertrouwd kunnen aanwijzen als beschermd;
- een procedure gevolgd wordt als een gemeente een cultuurgoed of verzameling wil vervreemden;
- de gemeenteraad een erfgoedverordening kan vaststellen over het beheer en onderhoud van cultureel erfgoed en
- het College een gemeentelijk erfgoedregister van aangewezen cultureel erfgoed moeten bijhouden;
- de plicht tot instandhouding van een monument is nu vastgelegd in een verbod om onderhoud dat noodzakelijk is voor instandhouding te onthouden (naar Omgevingswet) .

De erfgoedwet heeft ook veranderingen tot gevolg, zoals

- het vervangen van de opgravingsvergunning voor een archeologie-certificaat (nodig om cultureel erfgoed te mogen opsporen, onderzoeken en verwerven);
- de aanpassing van de definitie van opgraven ten behoeve van maritiem Erfgoed;
- de aanwijzing door het Rijk van beschermde stads- en dorpsgezichten gaat naar de omgevingswet in de vorm van een instructie;
- het vervallen van de tegemoetkoming aan gemeenten voor excessieve opgravingskosten door het Rijk;
- de minister kan op grond van de erfgoedwet te beschermen 'ensembles' aanwijzen (rijksmonumenten met cultuuroederen, bijvoorbeeld kerken en kastelen met inboedel);

Zoals al aangegeven zijn een aantal bepalingen uit de Monumentenwet 1988, vooruitlopend op de datum van ingang van de Omgevingswet te vinden in het Overgangsrecht in de Erfgoedwet. De bepalingen blijven ongewijzigd van toepassing zolang de Omgevingswet nog niet van kracht is. Het betreft vergunningen tot wijziging, sloop of verwijdering van rijksmonumenten, verordeningen, bestemmingsplannen, vergunningen en ontheffingen op het gebied van archeologie en bescherming van stads- en dorpsgezichten.

Omgevingswet

De Omgevingswet gaat uit van een *integrale* en gebiedsgerichte benadering waarbij de leefomgeving centraal staat. De wet beoogt daarnaast vereenvoudiging, modernisering en bundeling van 26 wetten en regelingen tot één wet waaronder de Wet ruimtelijke ordening (Wro), Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo), Monumentenwet, Wet milieubeheer, Waterwet en de Wet bodembescherming

De omgang met onroerend erfgoed wordt geregeld in de Omgevingswet en borgt een zorgvuldige omgang met cultureel erfgoed in de fysieke leefomgeving. Samen met de Omgevingswet maakt de Erfgoedwet een integrale bescherming van ons cultureel erfgoed mogelijk

Nieuw in de omgevingswet zijn

- het gegeven dat gemeenten een Omgevingsvisie en Omgevingsplan moeten opstellen;
- dat rekening moet worden gehouden met cultureel erfgoed in het Omgevingsplan;
- stilleggen van werkzaamheden bij archeologische toevalsvondsten door gemeente;
- vergunningverlening archeologische rijksmonumenten
- de instandhoudingsplicht monumenten;
- de monumentencommissie (in Den Helder de commissie Ruimtelijke Kwaliteit);
- dat provinciale en gemeentelijke monumenten in Omgevingsplan worden benoemd.

Erfgoed krijgt straks in de Omgevingswet (omgevingsvisie en omgevingsplan) een nadrukkelijker rol. Het verhaal van Den Helder met zijn karakteristieken krijgt een plaats en de 'branding' van het merk Den Helder wordt versterkt. Tevens ligt hier een belangrijke verbinding met Cultuur en Toerisme & Recreatie in Den Helder. De opgave is om de waardering van ons culturele Erfgoed en het bestaande beleid (Nota Cultuurhistorische waarden, april 2006 en Uitvoeringsprogramma Helden Erfgoed 2010) te herijken.

Wat gaan we daarvoor doen?

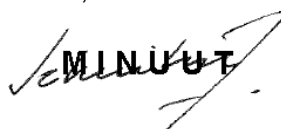
- Herijking erfgoedbeleid in een Visie Erfgoed (inclusief monumentenprijs);
- Vaststellen (nieuwe) Erfgoedverordening;
- Actualiseren lijst gemeentelijke monumenten
 - o updaten van de redengevende omschrijvingen van de monumenten;
 - o afvoeren/toevoegen monumenten aan de lijst gemeentelijke monumenten;
 - o aanvullen lijst met monumenten uit de Wederopbouw periode (1945-1970);
 - o aandacht voor promotie (schildjes op monumenten);
- verbinden van beleidsvelden zoals Cultuur en Toerisme Recreatie met ons Erfgoed (identiteit, beleefbaar en zichtbaar);
- samenwerking met partijen zoals historische verenigingen, Musea, Willemsoord en Stichting De Stelling verder vormgeven.

Na het zomerreces zullen bovengenoemde verschillende activiteiten (verder) worden opgepakt en uitgewerkt.

Den Helder, 2 augustus 2016.

Burgemeester en Wethouders van Den Helder,

burgemeester
Koen Schuiling

secretaris
Robert Reus

